

ACC. N:R M. 13751: 1-11.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Bengt Salomonsson, Lund*
Härad: *Ljunita* Berättare: *Per Svensson, Mossby*
Socken: *Gjörup ö. V. Möbbelöv* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1866* i *Gjörup*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-11. LWF 73.

Någon bystämma har inte förekommit i Nöbbetör under min tid där, men i Sjörup kom byamännen ihopa. Byalaget finns på Svaneholmen. Grustakt och ekonomiska frågor behandlades där, den var i uppkörande på min tid. Klokasars lön behandlades också på bystämman. Äldermansgille förekom inte på min tid. Tröskföreningar har funnits och finns ännu. Även tjurförening har funnits men jag var inte med. De kom ant. till i slutet av 1800-talet. Jordbruksredskapen har förändrats mycket. Min fader hann skaffa sig en Överrens järnplog, men under hans tid använde man träplogar. Min farfar hade otar. En hade otar när jag gick i skolan. Han bodde i Vallösa, man sade att de

gick i spann när man spänt 1 häst och 2 otar för plogen. Efter Överunsplogarna kom de amerikanska plogarna i början av 1900-talet. När jag var ung tröskade man med pleijel. I tre år tröskade jag med pleijel, sedan sade min bror: "Jag vill inte stanna hemma om far inte köper en tröska. Så köptes en häst-vandringssdriven tröska, men det fanns tröskverk långt innan. Karlsborg hade tröskverk som drevs av otar. När jag var påg hade de en ångtröska på bostället, den var lånt från Ryuge gård. När jag var påg körde man med hemmagjorda träänder, sen köptes hlösarna och ådern användes inte mer. Sedan kom fjäderhavarna efter hlösarna. En fjäderhav var det första moderna redskapet, som

2

inköptes. Det året som min dotter konfirmerades, hon är nu 62 år gammal, köpte vi en bindare. Min bror som hade ett större ställe hade då redan bindare. Tidens bror var att köpa maskiner. De större gårdarna var mönster, så gick det undan för undan. Det blev också ont om folk så man blev tvungen att ha maskiner. Lantbruksmötena har inte haft någon betydelse för mig, man föregångs män fanns som köpte där. Konstgödning och bekämpning följdes åt, betor började man odla i slutet av 1800-talet. Först odlade man för Jordberga sockerfabrik och sedan för Köpinge. Herrna hos min far mår glada vi mycket, jorden var halvfattig, men sen jag blev större mår glada man inte längre.

I allmänhet var det inte dikat här när jag kom hit; hemma hos far lades stendiken och det var jag med om. Rör användes vid dikning före min tid. Före grävde man 2 alnar djupt nu gräver man inte så djupt. Före låg det en bit äng lite överallt, de användes till betesgång. Växkföljden var förr: 1. helträda med lite bete 2 råg, senare vete 3. havre med klöver i, 4. klöver, 5 horn 6 valjväxter 7 horn och havre. På min tid hade man 7 skiften, då betorna kommit sådde man trädan. För sådde inte någon mjölle förrän jag var kommen hemifrån. Jag var med om att bilda andelsmejeriet i Tåne. Där hade man till lussbehov, allt skulle vara hemmavärd. Levnadsstandarden steg allteftersom jordbruksförbättringarna inträdde. Men man fick vara sparsam.

4.

Enskilda personer här mycket nämnas
som frögångsmän, ibland var den ene före,
ibland den andre, men i stort sett följ-
des man åt. Här var ingen inflyttring att
nämnas. Folkskolan hade inte någon be-
tydelse för jordbruket, men det hade folks-
högskolan. Åkerman, som var på Svantö,
var den förste som gick på folkskolan.
Lystad var vår upköpscentral, men det
var inte tillt man kom till staden. Spann-
männen skulle förstås dit. Något umgänge
mellan stads- och lantbefolkningen kom jag
inte minnas, men lantarbetarna flytta-
de in till socherfateriken. Till en början
hade folket här host och daggpenning. Här
i Mossby fanns det en handelsbod upp-
till smedmästare Petterssons. Det var en
krämare, man hade kaffe, socher och kag-
5

or. En som var smickare hade haft en liten
god desförinnan. Var det något särskilt
man skulle ha fick man höra till Lystad
Nu finns allt man vill ha i Petterssons
affär, men innan de satte upp var det inte
så mycket man kunde få här. Goda är
här gjort att man kunde köpa maskin-
er, jag kunde köpa vindaren för betpenger-
na. Tor hade var och en sitt stycke
väg att reparera, det var handsvägar
och byavägar. Tor hade väg på tre
ställen. Hele byn skulle hjälpa till med
gäravägarna. Vi hade en väcka på vår
vägbit, så att man fick ha sex hästar
för att komma upp med lasten. Jern-
vägen här kom till efter Malin-Lystad
jernvägen. Jag var väl en 5-6 år gammal.
Man reste lite grann med jernvägen.

6

Handelsmannen kunde få varor med sken
och man lastade lite beten på järnvägen.
Vad jag kan minnas var det en man
som hörde posten till Skivarp från Charlotten-
lunds station. Staten avlönade honom. Gäst-
giveri fanns det i Skivarp. När järnvägar-
na kom till upphörde väl skjutskället.
Man hade mycket hemstöld, då allt gjordes
i hemmet, man brack för och odlade lin.
Mina bläder var hemma gjorda när jag
var påg. De första höpeltäderna fick jag
ett par år efter konfirmationen. Jag har
 varit med och berättat lin; man upphörde
att odla lin några gånger i slutet av
1800-talet här. Jag hörde ibland för hand-
laren för att betala igen ett lån; några
andre tog också skjutskall tillfälligtvis,
men det var inte ständiga hörsten som

7

ACC. N:R M. 13751:8.

uppe i skogarna. - När industrin kom i
stan sökte folk sig dit, gjuteriet och
ångvarmen tog mycket folk. Hemma till
far var det en dröm som åkte till Amerika,
han var 19 år gammal. Boningsstängan
här i Mossby är av ler i Sjörup hos far
var den av nästen och tegel, den var
byggd på 1860-talet. Den var byggd på kopp
med halvtak. Omkr. 1910 var det man
började gå ifrån halvtaken. Huset hemma
var 12 alnar lång med förstuga, stua,
kammare och sal. Köket hade öppen skor-
sten; och så var där ett ytterkök, skerset. Det
var gråstensgolv i de bägge hörnen. I stuan
stod där säng, utdragssoffa, stolar, bänk,
fråbord och habelugn. När järnbänk
hade inte vi eftersom vi höpte gäsa
från Valleberga. Man reparerade i allmän-

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2 menar
brett
ett.

ket och byggde inte nytt. Gardiner började man med så rätt i min ungdom, annars var det jalousier. Sen man fick råd till det köpte man gardiner. Tapeter började de ha där hemma, de var svåra att fästa på väggarna. Köksspisen fanns inte på min tid i Nybble Sjörup, men i Nybble hade de när jag kom dit. - Nu har man mer lagad mat än man hade före, nu har man mer råd. Det var inte så mycket friskt före i tiden, det var salt och rökat, friskt kunde man få när man slaktade en höna. Frukt har man mer nu än före. Före hade man kolas hemma nu skall det vara borte, liksom det är det med begravningsmiddagarna. Man vill inte ha besvär, kanske kristiderna har gjort det delvis. Före gav man lite gröna presenter, nu skall det

9

vara mer storartat. För i tiden budade man
muntligt till gillena. När mina två bröder
dog gick jag omkring med biljetterna om
begravningen. Kalasen började tidigare för.
Man dansade ibland och ibland gick man
till Charlottenunds dansbana. Tidning höll
för vad jag kan minnas. Det var ystads
allehandla, jag minns också att vi hade
Triumf. Böcker har jag aldrig köpt, men
min son har nog böcker för en tusen kr.
Det fanns ett bibliotek i Sjörup och nu har
SLU ett stort bibliotek. Någon särskild sång
har jag inget minne av. Jag minns
att man sjöng vid hardegillena. Det
var folkvisor och kärleksvisor man sjöng.
När man inte sjöng, förtalade man
varandra. Min dotter skrev upp visor i-
bland. - Något muntligt berättande kan
10

man inte säga har förhoppnit. Men diska-
ferade dagshändelserna och politiken. Men
far han berättade om spöken, när jag var
påg och ren lögn var det inte. Att besöka
högre skolor var mycket sällsynt, men mina
barn har varit på folkskolor, kyrk-
samheten har antagit mycket. Jag gick
ganska ofta i kyrkan, men det blev allt min-
dre folk. När ingen gick i kyrkan fick jag
inget sällskap hem och prästen var dätig
och jag slutade. En enda gång har jag
 varit på lursförhör, det var sig så gallet
att jag inte kunde mågot. De upphörde
sen, jag tror att jag var på det näst sista
lursförhöret. Någon väderkännelse har
inte förhoppnit här, men i Skövde.